

קובץ

הערות וביאורים

בתורת

כ"ק אדמו"ר הכ"מ

בפשש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

ש"פ לך לך - ז' מרחשון
גליון א' (תרע"ז)

יצא לאור ע"י

תלמידי ביהמ"ד דמוסד חינוך אחלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

שנת חמשת אלפים ושבע מאות וחמישים וחמש לבריאה
שנת הקהל

פ ת ח - ד ב ר

הננו בזה לחדש הישנות ההוצאה לאור של "קובץ הערות
וביאורים אהלי תורה", בתורת נשיאנו כ"ק אדמו"ר הכ"מ.

ידוע גודל הענין של לימוד תורתו של נשיא דורנו, וכלשונו
הקדוש בהיום יום כ"ד סיון: "ההתקשרות האמיתית היא ע"י
לימוד התורה כשהוא לומד המאמרי חסידות שלי, קורא את
השיחות... הנה בזה הוא ההתקשרות...",

ואם בימים כתיקונם הדברים אמורים עאכ"כ ובמשנה תוקף
בזמנינו אנו, שלעניי בשר נראה שלרגע קטן כו', צריך להוסיף
ביתר שאת וביתר עוז בלימוד ועיון בתורתו של נשיא דורנו
וכמבואר בארוכה ובפרטיות בשיחות ומכתבי קודש דשנת השי"ת.
[ולמעשה גם משיחת ש"פ שלח (תורת מנחם השי"ת ע' 108) "ענין
ההשתטחות ברוחניות כדאיתא בספר מאור עינים בשם הבעש"ט,
שענין ההשתטחות ברוחניות הוא ע"י לימוד תורתו של הצדיק שבה
הכניס כל עצמותו (אויף דעם האט ער זיך אפגעגעבען, און אין
דעם האט ער זיך אוועקגעגעבן...), ומזה מוכן שגן ע"י לימוד
תורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ענין ההשתטחות ברוחניות, ניתוסף
כוח ועוז בהתקשרות ובקיום שליחותו כדבעי", וראה אגרות קודש
ח"ג ע' רמא ואילך, ובכ"מ].

ובפרט שנצטווינו בהתוועדות האחרונה דשבת זו ש"פ לך לך
ה'תשנ"ב (סה"ש ע' 3-82) ש"יהי לך בלימוד התורה לאפשר
לה, ושייכות מיוחדת לדורנו זה דור האחרון של הגלות ודור
הראשון של הגאולה כולל בעניני הגאולה ומשיח צדקנו" ובטח
כאוי"א ישתתף בשקו"ט וכו' בתורתו של נשיא דורנו וכפי שראינו
ושמענו מכ"ק במשך השנים גודל החביבות והיוקר להערות ושקו"ט
בשיחותיו הק', וגם תבע זה ריבוי פעמים מהתמימים ואנייש
המקושרים שיחיו. הרי בוודאי שזה נכלל ב"דרכו אשר הורנו
ונלכה באורחותיו נסו"י, וזה יזרז תיכף ומיד הקיצו וכו'
ונשיא דורנו כ"ק אדמו"ר הכ"מ בראשנו וישמיענו נפלאות
מתורתו של משיח תורה חדשה מאתי תצא.

*

בברכת "יחי המלך"
המערכת.

ש"פ לך לך - ז' מרחשון
ה'תשנ"ה

*

גליון א' (תרע"ז)

* * *

תוכן הענינים

עניני גאולה ומשיח

4 מצוות אין בטילות לצדיקים

נגלה

6 הערות על ספר בית המקדש השני

7 בגדר מצוות בנין ביהמ"ק

חסידות

8 בגדר בנין ביהמ"ק (ע"פ חסידות)

9 מעשה הצדקה ועבודת הצדקה

שונות

13 האם אכלו מצות ביצי"מ עד קי"ס

13 רק יפה - קליפה

14 שופר המשכה - העלאה

14 ה' דברים שחסרו בבית שני

15 ר"ש = רב ששת

15 ונוגה לאש תהיו

16 תורות תלמידי הה"מ בספרי חב"ד

* * *

מספר הטל-פאקס לשלוח הערות: 718-771-48-59

הבאקס לשים הערות בבית חיינו - בית משיח 770, נמצאת לצד
צפון של הספרי לעניני גאולה ומשיח, במערב.

ש"פ לך לך - ז' מר חשוון - ה'תשנ"ה

ע נ י נ י ג א ו ל ה ו מ ש י ח

- - - - -

מצוות אינן בטילות לצדיקים

הת' יוסף יצחק סילברמאן
- תות"ל -770- קבוצה -

א. בשערי גאולה ח' ימות המשיח עמ' שיי"ג-ד הקשה מסוגיית הגמ' במס' נדה סא: דמבואר שם דר' יוחנן ס"ל דמותר לקבור אדם שמת בכלאים וכדכתיב במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות - אלמא דס"ל דמצוות בטילות לע"ל, ואילו במס' סנהדרין דף צ: מביא ר' יוחנן מקור לתחיית המתים מן התורה מדכתיב ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן וכי אהרן לעולם קיים וכו' אלא מלמד שעתיד לחיות וישראל נותנין לו תרומה וכו' - אלמא דס"ל לר' יוחנן דמצוות אינן בטילות לע"ל (מזה שיתנו תרומה לאהרן הכהן לעת"ל). וע"ש מה שתיירץ.

ב. ובקובץ שיעורים (ח"ב סי' כ"ט), ובערוך לנר (נדה שם) תירצו דבמס' סנהדרין מייירי בתקופה ראשונה דימות המשיח דרך צדיקים יקומו אז לתחיית המתים ואז לכו"ע מצוות אינן בטילות עדיין, משא"כ במס' נדה מייירי בתקופה שנייה דמותר לקבור אדם שמת בכלאים, הואיל דכשהאדם יקום לתחיית המתים בתקופה שניי, יהיו מצוות בטילות.

ג. והנה לכאורה צ"ע בתירוצם דסוף סוף הרי לצדיקים שיקומו בתקופה הראשונה (שאז מצוות עדיין אינן בטילות) - יהי אסור לקבור בכלאים, ודילמא אף הוא מן הצדיקים הגדולים שיקומו בתקופה ראשונה ואז עדיין יהיו חייבים במצוות?

ואף שבאיסורים קיי"ל דהולכין אחר הרוב, וא"כ מכיון שרוב בני אדם לאו צדיקים גדולים הם (ראה תניא פ"א), יהי מותר לקבור אדם שמת בכלאים דמסתמא לאו צדיק גדול הוא, אבל לכאורה כשהאדם מת בבית ה"ל קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי וא"כ עדיין נחוש שמא הוא מן הצדיקים הגדולים (הנסתרים) - וספק דאורייתא לחומרא - ולמה סתם הגמ' במס' נדה מבלי לחלק דצדיק גדול אסור לקבור בכלאים?

ד. וראיתי בקובץ הערות וביאורים (תשנ"ב פי' וירא) דר"ל דמכח הקושיא הנ"ל, באמת צריכים לתרץ כמ"ש בשערי גאולה (דהכוונה במצוות בטילות לע"ל הוא שהציווי להאדם יתבטל הואיל שמציאותו של האדם יהי' א' עם הקב"ה ורצונו, ורק שבדרך ממילא יתקיימו המצוות מצד המציאות של המצוות),

ולכן צדיקים גדולים שתמיד היו מציאותם א' עם הקב"ה באמת יתבטלו המצוות בשבילם מיד כשיקומו בתקופה הראשונה עכ"ד.

אולם צ"ע בזה דמסתימת לשון התניא (אגה"ק ססכ"ו) דמ"ש רז"ל דמצוות בטילות לע"ל היינו בתחיית המתים אבל לימות המשיח קודם תחיה"מ אין בטלים, משמע דלכל אדם אפילו צדיק לא יתבטלו המצוות בתקופה הראשונה קודם תחיית המתים.

ה. והנה ע"י בשיחת כ"ק אדמו"ר הכ"מ ח"י אלול השי"ת באמצע אות ד' וז"ל:

ובהקדמה - שישנם כאלה שפוחדים שלאחרי ההסתלקות נעשה "במתים חפשי", אבל האמת היא שלא על כולם נאמר "במתים חפשי" כמבואר בסי' חסידים סי' תתשכ"ט שצדיקים שנקראים חיים אפילו במיתתם (ברכות י"ח) אינם כשאר מתים (ככל אדם) שהם חפשי מן המצוות, אלא גם לאחרי ההסתלקות יש להם כל החיובים כמו שהיו מקודם. עכ"ד.

וע"ע שם שמביא רא"י לזה מ"ש בגמרא (כתובות ק"ג) שלאחרי ההסתלקותו של רבינו הקדוש ה"י בא לביתו בכל ערב שבת לקידוש היום ובסי' חסידים (שם) מוסיף שה"י "פוטר את הרבים (בני הבית) ידי חובתן בקידוש היום" (אף שמי שאינו מחויב בקידוש היום, אינו יכול להוציא י"ח את החייבים כמבואר בשו"ע אדה"ז סרע"א ס"ו) - כיון שרבינו הקדוש אינו בכלל שאר המתים שהם חפשי מן המצוות, אלא יש עליו החיוב דקידוש היום (וכל שאר החיובים) כמקודם.

ועיי"ש בהערה 14 שדייק שמ"ש במס' נדה "כיון שמת אדם נעשה חפשי מן התורה ומן המצוות", הכוונה הוא "אדם" דייקא, משא"כ צדיקים שהם בדרגא נעלית וכו'.

ו. וע"פ כל הנ"ל מיושב ומבואר תירוץ הקו"ש והערוד לנר דבמס' סנהדרין מיידי בתקופה ראשונה שאז לכ"ע מצוות אינן בטילות, ובמס' נדה מיידי בתקופה שניי שמצוות בטילות.

ואה"נ רק מי שיודעים שהרי הוא "אדם" סתם ולא צדיק גדול אז מותר לקוברו בכלאים, אבל צדיק גדול באמת אסור לקבור בכלאים דאין אומרים "במתים חפשי" לגבי צדיקים גדולים וכמבואר לעיל.

הערות המערכת: ראה בכל הנ"ל "קובץ אחלי תורה חוברת כ' בשער עניני גאולה ומשיח בתחילתו.

* * *

נ ג ל ה

- - -

הערות על ספר בית המקדש השני

הרב יהודה קעלער

- מח"ס מנחת יהודה וירושלים -

זה עתה בא לידי ספר בית המקדש השני להרב שלום דוב שטיינברג וראיתי להעיר עליו באיזהו מקומן.

בעמוד 50 כתב תחת הכותרת "בית אבטינס והמקוה שעל שער המים" "מעל שער המים הייתה עלי' כמין אכסדרה, שעמדה על שני עמודי שיש שהיו סמוך לשער מבחוץ. ופתוחה היתה לצד הר הבית, ושם היו הכהנים שומרים בלילה, ומדריגות היו מבחוץ לעלות לאכסדרה זו: (מדות ו' א', וראה להלן בבית הניצוץ)".

וזוהו לכאורה היפך גמרא מפורשת במס' תמיד כ"ו ע"ב דקבעי, בית אבטינס ובית הניצוץ איבעיא להו עליות ממש הוו או דילמא דהוו גביהה .. בעליות תא שמע דתנן שבצפון כמין אכסדרה הי' ועלי' בנוי' על גבה וכו' אלמא דעליות ממש היו (דהיינו עם בית תשמיש מתחתיהן) אלא שהיו בנוין ע"ג עמודי שיש.

וממשיך שם "בעלי' זו היתה מקוה הבנוי' בחוץ, שם שם היו טובלים הכהנים לפני שנכנסו לעבוד במקדש", וכו'.

והנה משנה מפורשת היא בתמיד ובמדות שהכהנים העובדים היו
ישנים בבית המוקד שבצפון ושם היו טובלים לפני שיבוא
הממונה ולא במקוה שע"ג שער המים שבדרום.

בעמוד 58 הלשכות שבצפון "במשנה (שם): שבדרום [נ"א
שבצפון] לשכת העץ, לשכת הגולה, לשכת הגזית, לשכת העץ. אמר
רבי אליעזר בן יעקב שבחתימה היתה משמשת. אבא שאול אומר
לשכת כהן גדול, והיא היתה אחורי שתהין.. והמשנה מתחילה
למנות את הלשכות מצד מזרח (כדלעיל) והיינו שלשכת העץ היתה
בקרן מזרחית צפונית והיא היתה פתוחה לחיל, וסמוכה לה כלפי
דרום לשכת הגולה, כשהיא פתוחה לעזרת ישראל. וסמוך לשניהם
למערבן לשכת הגזית (מהר"מ קזיס)".

ואמנם הר"מ קזיס בעצמו תחילה הביא שחשיב ממערב למזרח
ורק הביא שיטה זו שחשיב ממזרח למערב עפ"י ציור שה"י לא
מציור הכללי של הרמב"ם אשר בטעות יסודה, וכפי שהעיר שם
המהדיר הר' אברהם סופר בהערה 21 וא"כ נפל כל היסוד וגם
מהר"ם קזיס כתב שזהו דוחק גדול.

* * *

בגדר מצוות בנין ביהמ"ק

הת' יוסף יצחק סילברמן
- תות"ל 770 קבוצה -

כתב הרמב"ם בריש הלי' מלכים וז"ל: שלש מצוות נצטוו ישראל
בעת כניסתן לארץ, למנות להם מלך וכו' ולהכרית זרעו של עמלק
וכו' ולבנות בית הבחירה שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה עכ"ל.

והקשו במפרשי הרמב"ם דלכאורה יש סתירה בהרמב"ם דהריפסק
בריש הלי' בית הבחירה וז"ל: מצות עשה לעשות בית לה' מוכן
להיות מקריבים בו הקרבנות וחוגגין עליו שלוש פעמים בשנה
שנאמר ועשו לי מקדש וכו' עכ"ל.

הרי דהמקור למצות בנין ביהמ"ק הוא מהפסוק ועשו לי מקדש
ולא מהפסוק לשכנו תדרשו ובאת שמה? (ועי' לקו"ש חט"ז תרומה
(ג)).

ולבאר זה י"ל [נראה בזה (ובאופן אחר קצת) בסי' אפיקי מים להרה"ג הרימ"מ שי' קלמנסון, קובץ דברי תורה בשם הגרי"ד סאלאוויצקי] דבהך דינא דבנין ביהמ"ק איכא תרי דינים:

דין א' על הגברא להשתדל ולעשות פעולות לבנות בית מוכן לה' להיות מקריבים בו הקרבנות וזה לומדים מהפסוק **ועשו לי מקדש**. ודין ב' בהחפצא שצריך להיות חפצא ומציאות של בית המקדש בה"מקום אשר יבחר ה"י ודין הב' רק חל כשהבית נבנה ונשלם, וזה לומדים מהפסוק לשכנו תדרשו ובאת שמה.

ועפ"י נמצא דכשהרמב"ם בריש הל' מלכים הביא הפסוק דלשכנו תדרשו ובאת שמה, דהכי פירושו: דבהסדר דג' המצוות שנצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ, קודם צריך להיות מינוי מלך וכריתת זרעו של עמלק ולאח"י צריך **להשלים** בנין בית המקדש. אבל גם לפני מינוי מלך וכריתת זרעו של עמלק יכולים לעשות פעולות להשתדל לבנות ביהמ"ק, דכל קפידת התורה בסדר קיום הג' מצוות הוא בקשר להך דין הב' דלשכנו תדרשו ובאת שמה, שהשלימות וגמר החפצא דהבית המקדש יהי רק לאחר מינוי מלך וכריתת זרעו של עמלק, ולא בקשר לדין הא' דועשו לי מקדש. ודו"ק.

* * *

ח ס י ד ו ת

- - - - -

בגדר בנין ביהמ"ק (ע"פ חסידות)

- הנ"ל -

וע"פ הנ"ל יש לבאר דהנה עה"פ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ארז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל או"א מהם. והיינו שכל יהודי חייב לעשות עצמו למציאות של "ביהמ"ק".

ויש לומר דאיכא בזה ב' בחינות:

בחינה הא' הוא עבודת האדם להשתדל ולעשות פעולות לכוף את נפשו הבהמית לקדושה - להיות כלי להשראת השכינה. וזהו"ע ועשו לי מקדש. ועשו מלשון עשי' וכפ"י שצריך לכוף את הנה"ב

שגם הוא ירצה לעשות רצון ה' ואז יהי "ועשו" - לשון רבים, שהנהי"א והנהי"ב שניהם עושין כלי וביהמ"ק להשראת השכינה.

ולאח"ז איכא בחינה הב' לשכנו תדרשו ובאת שמה שזה שלימות הבנין שהיהודי **נתהפך** למציות של קדושה וחפצא דביהמ"ק.

ובחינה הב' בא בבחי' מתנה מלמעלה "כי אם אל המקום אשר יבחר" אחרי עבודת התחתון באתערותא דלתתא דועשו לי מקדש.

ועפ"ז יש לבאר (וראה כתבי ר' אייזיק חי"א) הא דדייק הרמב"ם בריש הלי' מלכים וכתב וז"ל: **ולבנות בית הבחירה** (ועד"ז קרא הרמב"ם לההלכות המדברים בבנין ביהמ"ק הלי' **בית הבחירה**). ואילו בחלי' בית הבחירה מביא המקור לבנין הבית מהפסוק ועשו לי מקדש (ואי"כ ה"ל לקרוא הלי' בית המקדש ולא הלי' בית הבחירה), ועי"פ הני"ל מובן, כי הרי הענין של ועשו לי מקדש זהו רק **התחלת** העבודה להשתדל לבנות בית מוכן להשראת השכינה, ואילו שלימות בנין הבית מתבטא בזה שהוא בית הבחירה, בית שענינו הוא קיום רצון ה' שברצונו העצמי בחר (בבחירתו העצמית) בישראל ושיהי' להם בפועל מקום אשר "לשכנו תדרשו ובאת שמה".

ויהי"ר שנוכח כבר לבנין בית המקדש השלישי בגאולה האמיתית והשלימה בבי"א.

* * *

מעשה הצדקה ועבודת הצדקה

הרב ישכר דוב קלויזנר
- נחלת הר חב"ד אה"ק -

באגרת הקודש (סי' י') כותב רבינו הזקן נ"ע: "אבל מי שהעביר עליו הדרך ח"ו כו' שגרע ערכו בחי' המשכתו מה שהי' יכול להמשיך מבחי' אלקותו והארת האור מאור א"ס ב"ה אילו הי' שומר התורה כו', הרי מעוות זה לא יוכל לתקן כ"א בהמשכת האור עליון שלמעלה מהעולמות כו' הנקי חסד עילאה ורב חסד לפי שמאיר ומתפשט בבחי' א"ס בלי גבול ומדה כו', וכשהאדם ממשיכו למטה במעשיו ואתעדל"ת אזי אור עליון זה מאיר ומתפשט

תוך העולמות ומתקן כל מעוות כו'. אך כדי להמשיכו להאיר בעולמות עליונים ותחתונים צריך אתעדל"ת ממש בבחי' מעשה דהיינו מעשה הצדקה וחסד בלי גבול ומדה, דכמו שהאדם משפיע רב חסד כו' ואינו נותן גבול ומידה לנתינתו והשפעתו, כך הקב"ה משפיע אורו וטובו בבחי' חסד עילאה הנק' רב חסד המאיר בבחי' א"ס בלי גבול ומדה תוך העולמות עליונים ותחתונים כו', ועי"ז נתקנו כל הפגמים שפגם האדם בעונותיו למעלה בעולמות עליונים ותחתונים כו' בצדקה שיוכל לפזר בלי גבול לתקן עונותיו וכו' עכ"ל.

והנה מ"ש אדה"ז ש"צריך אתעדל"ת ממש בבחי' מעשה דהיינו מעשה הצדקה וחסד בלי גבול ומדה", יש להבין, דלפי מה שכתב לקמן באגרת (סי' יב) ה"י צ"ל "עבודת הצדקה" ולא "מעשה הצדקה". דמבאר שם החבדל בין "מעשה הצדקה" ל"עבודת הצדקה": ד"הנה אתעדל"ע לעורר גילוי הארה רבה והשפעה עצומה הנ"ל מאור א"ס ב"ה לעשות שלום הנ"ל היא באתעדל"ת במעשה הצדקה והשפעת חיים חן וחסד ורחמים למאן דלית ל"י מגרמי כלום ולהחיות רוח שפלים כו'. והנה הצדקה הנמשכת בבחי' זו נק' בשם מעשה הצדקה כי שם מעשה נופל על דבר שכבר נעשה או שנעשה תמיד ממילא והיא דבר החווה ורגיל תמיד, ואף כאן הרי מדת החסד והרחמנות הוטבעה בנפשות כל בני ישראל מכבר כו'. אך לשון עבודה אינו נופל אלא על דבר שהאדם עושה ביגיעה עצומה נגד טבע נפשו רק שמבטל טבעו ורצונו מפני רצון העליון ב"ה כגון לייגע עצמו בתורה ובתפילה עד מיצוי הנפש כו', אף כאן במצות הצדקה ליתן הרבה יותר מטבע רחמנותו ורצונו כו'. וז"ש והי' מעשה הצדקה, שגם הצדקה הנק' בשם מעשה ולא בשם עבודה אעפ"כ באתעדל"ת אתעדל"ע מעורר גילוי אור א"ס ב"ה כו' ונעשה שלום במרומיו כו'. אך הצדקה בבחי' עבודה הנה מאשר יקרה וגדלה מעלתה במאוד מאד בהיותו מבטל טבעו ורצונו הגופני מפני רצון העליון ב"ה ואתכפיא ס"א ואזי אסתלק יקרא דקוב"ה כו', אי לזאת אין הרע יכול להיות עוד חוזר וניעור בקלות כ"כ מאליו" כו'. עכ"ל.

ומעתה כיון שמיירי כאן מאדם ש"משפיע רב חסד כו' ואינו נותן גבול ומדה לנתינתו והשפעתו כו' חסד בלי גבול ומדה כו' שיוכל לפזר בלי גבול לתקן עונותיו", אי"כ ה"י צריך לקרוא לזה "עבודת הצדקה", ולא "מעשה הצדקה", כי לכאורה

מייירי כאן מ"דבר שהאדם עושה ביגיעה עצומה נגד טבע נפשו כו' במצות הצדקה ליתן יותר מטבע רחמנותו ורצונו?"

ונראה לומר בזה, דכאן מייירי במי שהעביר עליו הדרך ח"ו, ולכן צריך לפזר צדקה בלי גבול לתקן עוונותיו. - ומבאר אדה"ז: "ומ"ש המבזבז אל יבזבז יותר מחומש היינו דוקא במי שלא חטא או שתקן חטאיו בסיגופים ותעניות כראוי לתקן כל הפגמים למעלה, אבל מי שצריך לתקן נפשו עדיין פשיטא דלא גרעה רפואת הנפש מרפואת הגוף שאין כסף נחשב וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו כתיב" כו', עכ"ל. - והנה מי שמפזר כסף בלי גבול בעד רפואת הגוף אינו עושה זאת ביגיעה עצומה נגד טבע נפשו כמובן, אלא אדרבה הוא דבר ההוה ורגיל תמיד, אי"כ כש"כ בנוגע לרפואת הנפש כדי לתקן כל הפגמים בודאי שאין זה בבחי' "עבודה" שמבטל טבעו ורצונו בזה, כי הרי עושה זאת למטרה ברורה כדי לתקן עוונותיו, ולפיכך מובן היטב למה כותב אדה"ז כאן "מעשה הצדקה", כי במצב כזה ח"ו שצריך לתקן הפגמים זה באמת נקרא "מעשה הצדקה", משא"כ בסי' י"ב מייירי במי שלא העביר עליו הדרך ח"ו אלא שטבעו הוא לתת מעשר למשל אי"כ נק' זה אצלו "מעשה הצדקה" ולתת חומש נקרא אצלו "עבודת הצדקה", כי חומש בשבילו הוא דבר שעושה ביגיעה עצומה נגד טבע נפשו וכו', וא"ש.

ולפי"ז מדויק מה שבסי' י' מדבר בענין נתינה בלי גבול ומדה, שיוכל לפזר בלי גבול לתקן עוונותיו, ואינו מזכיר מאומה שזה ביגיעה עצומה נגד טבע נפשו כו' עד מיצוי הנפש כו' ליתן הרבה יותר מטבע רחמנותו ורצונו כו' - ולאידך בסי' י"ב מדבר בענין הצדקה שעושה נגד טבע נפשו ליתן הרבה יותר מטבע רחמנותו ורצונו וכו', אבל אינו מדבר על פיזור צדקה

בלי גבול שאין הכסף נחשב וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו וכו' - כי בסי' י' מדבר בענין רפואת הנפש שאז אין הכסף נחשב, ומפזר בלי גבול ממש כמו ברפואת הגוף, ואז גם אין בנתינתו יגיעה עצומה נגד טבע נפשו וכו' אלא אדרבה כנ"ל, - משא"כ בסי' יב מייירי במי שלא העביר עליו הדרך ח"ו, אי"כ אפילו שלא מפזר צדקה בלי גבול, אלא שרק נותן הרבה יותר מטבע רחמנותו ורצונו, זה כבר נקרא "יגיעה עצומה נגד טבע נפשו" כו'.

הערת המערכת: בכל הני"ל ראה בארוכה במאמר כ"ק אדמו"ר הכ"מ, קונטרס כ"ף מני"א תשמ"ז, ד"ה והי' עקב תשמעון.

* * *

בסוף סימן י' שם כתב אדה"ז: "וז"ש הנביא אחר החורבן והגלות חסדי ה' כי לא תמנו וגו', פי' לפי שלא תמנו שאין אנו תמימים ושלמים בלי שום חטא ופגם בנפש ובעולמות עליונים ע"כ צריכים אנו להתנהג בחסדי ה' שהם בלי גבול ותכלית כו'. וזהו שארז"ל אין ישראל נגאלין אלא בצדקה שיעשו גם הם אם יהיו פטורים מדינא כי אין בן דוד בא כו", עכ"ל.

והכוונה למארז"ל בסנהדרין (צז,א) ש"אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס" עכ"ל - והכוונה בזה, שכיון דמיירי במי שצריך לתקן נפשו שאז אין הכסף נחשב אצלו ומפור בלי גבול כמו גבי רפואת הגוף, א"כ ממילא נכלה פרוטה מן הכיס כמובן.

והנה בסי' "שיעורים בסי' התנא" חלק ד (ע' 1451) מסביר: "שלא תהי' ר"ל אפילו פרוטה בכיס, ובכל זאת יתנו צדקה", עכ"ל, ואיני יודע למה מפרש כך ולא פשוט יותר וכנ"ל, דכיון שיפזרו צדקה בלי גבול בשביל רפואת הנפש לכן כתוצאה מזה ממילא לא ישאר פרוטה בכיס. - ולדבריו, אם אין פרוטה בכיס מניין יתן צדקה?

-וּמ"ש "גם אם יהיו פטורים מדינא", הכוונה לבזבז יותר מחומש.

* * *

ש ו נ ו ת

- - - -

האם אכלו מצות ביצי"מ - עד קי"ס

הת' יצחק לוין
-תלמיד בישיבה-

בסה"מ תקי"ע ע' עג מקשה "להבין הטעם שבפסח מצרים לא נצטוו על אכילת מצה רק ביום הא' בלבד ומן יום הא' עד יום הז' לא הי' [כנצ"ל: היו] אוכלים מצה כלל וא"כ למה יהי' עתה ענין קרי"ס דווקא אחר אכילת מצה בכל ו' ימים הקודמים".

ולפום ריהטא תמוה מ"ש ש"מן יום הא' עד יום הז' לא הי' אוכלים מצה כלל" וראה גם סידור רצו, ג. לקו"ש יז ע' 126 בשולי הגיליון.

ודוחק גדול לפרש שכוונתו שלא נצטוו על אכילת מצה, וראה גם שם ע' פ. וראה גם סידור רצו, ג.

* * *

רק יפה - דקליפה

הת' נח רובין
-תלמיד בישיבה-

בהקדמה לספר נר מצוה ותו"א ו, ב מדבר אודות זה לעומת זה ואומר "לפי שירד שפע האלקי בזמן בית ראשון בגילוי אמונה אלקי ע"י הארון והלוחות לנביאים ע"כ הי' למנגד לזה בס"ט רק יפה בחי' אמונות זרות כוזבות דנביאי השקר ונביאי הבעל",

ולפום ריהטא התיבות "רק יפה" אין להם הבנה. ואולי כאן טעות הדפוס פשוט שצ"ל: דקליפה [היינו שאין כאן 2 תיבות אלא תיבה אחת ובמקום תיבת רק ב"ר" צ"ל דק ב"דלית" ולהוסיף "לי" בין תיבת "דק" לתיבת "יפה"].

* * *

שופר המשכה - העלאה

הת' אברהם פרידמאן
-תלמיד בישיבה-

בסה"מ תקס"ט ע' קסא אומר שבמצות יש העלאות והמשכות ומביא דוגמאות לזה, מצות שהן העלאות תרומות ומעשרות וקרבנות וצדקה ומצות שהן המשכות ציצית תפלין סוכה שופר.

ולהעיר מסי' נר מצוה ותו"א כו,א ששם אומר והשופר הוא העלאה.

* * *

ה' דברים שחסרו בבי"ח

הת' נח שמחה דרוקמאן
-תלמיד בישיבה-

במס' יומא כא,ב מונה ה' דברים שהיו בן מקדש ראשון לשני ואלו הן ארון וכפורת וכרובים אש ושכינה ורוח הקודש ואורים ותומים [ובחשבוך הדברים ראה רש"י שם. כס"מ להל' ביהבי"ח רפ"ד].

בסידור שער התקיעות מביא ארון ונבואה [שזהו רוח הקודש שבגמרא ראה ר"ח ורש"י יומא שם] או"ת כו' ומפרש דהנה הארון שבו הלוחות [וראה גם להלן]... וכמו"כ הנבואה... וכמו"כ או"ת... ע"ש.

בלקו"ת ר"ה נז,ג (מאמר מקביל לסידור הני"ל) מביא ארון וכפורת ונביאים [ולכאורה זהו שינוי מגמ' הני"ל ששם מדבר אודות הגילוי מלמעלה נבואה - ובלקו"ת כאן מביאו אודות האנשים - ונביאים - ויש לעיין בלשון רש"י יומא שם ולהעיר מלקו"ש יד ע' צב נסתלקה רוח"ק]. ומפרש... ע"ש.

בהקדמה לשער האמונה (ז,א) מביא ארון ולוחות ונבואה [תיבת "לוחות" מובאת גם בסה"מ תקס"ה ח"ב ס"ע תשלז. מאמרי אדה"ז במדבר ח"ב ע' תרלו ויש להעיר גם מתניא פכ"ג (עד,ב) ובבית שני שלא ח"י בו הארון והלוחות וראה גם שם בריש

הפרק]. ויש לעיין איפה מובא (ארוך ו) לוחות בדרי"ז) בהחמשה דברים.

וראה עוד בענין השינויים בלקו"ש כו ע' 179 הערה 51 ובשוה"ג שם.

ויש לעורר מבה"ג הלי סופרים ירושלים תשנ"ב ע' תרפג שאינו מונה "ארוך".

* * *

ר"ש = רב ששת

הת' יהודה לייב שטיין
-תות"ל 770 קבוצה-

בספר אוה"ת על שה"ש ח"א ע' קיג מביא "וכמאמר ר"ש אנא לא צלינא דעתאי עד דלא אכילנא בשרא דתורא" עכ"ל שם. [ובהערות המו"ל שם (בעי שסד לעי קיג) מגי' צ"ל: ר"נ].

במס' בב"ק (עא,ב ועב,רע"א) מובא זה בשם ר' נחמן [אמנם התיבות אנא לא צלינא דעתי ליתא שם, ויש לעיין אי' מקום כבוד] דלא אכלי בשרא דתורא.

ולעיר מסה"מ תק"ע ע' סז "וזהו שאמר רב ששת עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלינא דעתאי". [ובהערות המו"ל לשם ר"ע רנב לעי סז מעיר אוצ"ל: רב נחמן].

לפי זה משמע שתיבת ר"ש שבאוה"ת. כוונתו לרב ששת [כמובן שעדיין יש לחפש איפא נמצא גי' כזו].

* * *

ונוגה לאש תהיו

הת' שלמה חיים סגל
-תלמיד בישיבה-

בסו"ס או"ת (קה"ת) נדפסו כללים ושאלות (הוספות ס"ע יז) ושם "בכל דבר השורש הוא האין כנאמר ונוגה לאש תהיו שהאש

בעצמו איננו אור אפס שנמשך לתוכו אור. והאור עדיין איננו אש (ושמעתי ממנו שזהו סוד יחוד אור מים רקיע) והוא עדיין אין".

ולכאורה הכוונה להפסוק בחבקוק ג,ד ונגה כאור תהי".

* * *

תורות תלמידי הה"מ בספרי חב"ד

הרב אלי' מטוסוב

-חושב השכונה-

בהמשך למ"ש בגליון קודם ע"ד תורות של ר"א המלאך המובאים בספרי חב"ד, נמשיך לציין להלן מכ"מ שנזכר מעוד תלמידי הה"מ.

הרה"צ ר' אברהם קליסקער

(א) בלקו"ת סוכות דף פא,ב ז"ל: ועד"ז יובן מה שביקש משה ליכנס לארץ כדי שיתקיימו כל המצוות על ידו דייקא כדאיתא בגמרא ספ"ק דסוטה והקשו בסוף ספר פרי הארץ על לשון ויתקיימו כולן על ידי דהוי לי למימר ואקיים כל המצוות כו', ולפי מ"ש איש כו'. ע"כ בלקו"ת. והוא באגרת הר"א מקליסק שנדפסה בסו"ס פרי הארץ.

(ב) בחוברת יגדיל תורה (נ.י. שנה שלישית ע' שכט) נדפס מכת"י הצ"צ שהעתיק מאגרת הר"א מקליסק (נדפס באגרות בעל התניא סליה ושי"נ) ע"ד ביאור הפסוקים בפ' יתרו בענין הנהגת משה רבינו כי יהי להם דבר ובא אלי וגו' וע"ד ביאת אנשים ליחידות לשאול בענינים גשמיים כו'.

[ובס' אגרות קודש של אדה"ז בע' תלא מציין המו"ל שכנראה הטעם שנעתקו דברי הר"א מקאליסק ע"י הצ"צ הוא משום שיש בהם ביאור לדברי אדה"ז באגה"ק סכ"ב ואגרות קודש אדה"ז ע' נג ואילך. ע"כ. ובאמת יש בזה משום חידוש כי כמעט ולא מצאנו דוגמתו בכל כתבי אדמו"ר הצ"צ שיעתיק ענין שלם מסי' אחר כלשונו (בלי תוספת ביאוריו והגהותיו כרגיל) ואפשר רשימה זו רשם הצ"צ לעצמו ע"ד הרשימה המתחלת "ויגבה לבו בדרכי ה'" שנדפסה בספר אגרות קודש הצ"צ ח"ב ע' קג שהיא מה שרשם

אדהצ"צ לעצמו מהנהגתו והחלטותיו כו'. ועד"ז ברשימה זו שהי' נוגע גם אליו בקבלתו אנשים ליחידות. והשווה צילומי הגוכי"ק בחוברת יגדיל תורה שם ע' שלא ובסי' אגרות קודש שם ע' קנו-ז].

הרה"צ ר"א קארלינער

א) באוה"ת בשלח ע' תקכת ע"פ וה"ס עשן גוי' כעשן הכבשן, כותב וז"ל כעשן הכבשן המעשה דר' אהרן קארלינער ז"ל שצעק בלילה ר"ל עש ברענט ולא הי' שריפה כלל ואמר עש ברענט הלב ממה שמתהווה תמיד מאין ליש זהו ענין הכבשן. ע"כ.

הרה"צ ר' אורי פייבל ב"ר אהרן

באוה"ת פ' ראה ע' תשו: בספר אי' הנקי' אור החכי' (דרוש לאלול דף צט,ג) ראיתי אלול גימט' בינה היינו תשובה כו'.

באוה"ת שמע"צ ע' איתשעו: וזהו שדימו ב"ש חנוכה לפרי החג כי חנוכה ג"כ ח' ימים ובאה לתקן כדרך הפריעה כו' וזהו מצוות נ"ח איש וביתו שם הוי' נקי' איש, וביתו הוא שם אדי' כ"כ ע"פ איש וביתו באו עיין בספר אור החכמה (מקץ נז, סע"א) דנז' מענין פלוגתא דב"ש וב"ה.

הרה"צ ר"א מליזענסק

א) באוה"ת נח (כרך ג') דף תרמב, ז"ל: צהר, בסי' נועם אלימלך פ"י שע"י תיבות התפילה מהפך מצירוף צרה לצירוף צהר כו' ואפ"ל עוד כי בצירוף צהר נכלל ג"כ צירוף הצר כו' וגם צירוף רצה כו'.

וכן הובא ענין זה בהמשך תערי"ב לכ"ק אדמו"ר מהורשי"ב ח"א ס"ע קעג ואילך.

ב) באוה"ת חיי"ש קטוב, ז"ל: וכן פ"י בנועם אלימלך עפרון מלשון עפר והוא העצלות והעצבות שנמשך מיסוד העפר שגורם ביטול לעבודת ה'.

וכן הובא באוה"ת חיי"ש קיט, א.

ג) באוה"ת ויצא רכב, ע"פ ויקח לו יעקב מקל לבנה גוי:
בנועם אלימלך כתב יפה מענין פי זו ופ"י ויעקב ה"י רועה את
צאן לבן בנותרות שהם בגלות כו'.

ד) באוה"ת שם (כרך ה') תתסגב: שלשה עדרי צאן ע"ד ג'
בחי נר"י כן פי' בנועם אלימלך.

ה) אוה"ת וישב ער, ע"פ ויבא יוסף את דבתם רעה: דבתם
צלזתא בחשאי כו' ופ"י דבתם רעה היינו מה שמתפללים על הרעה
ח"ו כ"כ בספר נועם אלימלך.

ו) באוה"ת וארא עי קלה: וכן פי' בס' נועם אלימלך פי'
וארא ענין שאמר לעולמי די.

ז) באוה"ת תשא עי איתתקלד מציין לנועם אלימלך פי' תשא
מענין כיור נחושת.

ח) באוה"ת שמיני עי מח: בנועם אלימלך ס"פ שמיני כי
מפרסת פרסא מלי ופרשו השמלה דהנה השמים נבראו ע"י פרסא
כו'. ע"כ. וע"ש בהמשך הגהת הצ"צ ע"ז.

ט) באוה"ת בדר עי קפה ע"פ וכי תאמרו מה נאכל גוי מביא
דחקשו מאד הר"מ אלשיך ואו"ת ונועם אלימלך מהו האריכות
כו'.

י) באוה"ת שלח עי תלט מביא מהנועם אלימלך ר"פ שלח ומעיר
ע"ז.

באוה"ת קרח עי תרצו ע"פ ויקח קרח ז"ל: ות"א ואתפליג
ובסי' נועם אלימלך כתב ענין יהי רקיע ויהי מגביל זהו
ואתפליג והוא מהמבואר בזהר כו'.

וכן הובא ונתבאר בארוכה ע"ז בסה"מ תרכ"ז עי' שיח. בהמשך
תערי"ב ח"א עי' רעט. ובסה"מ מלוקט (מכ"ק אדמו"ר הכ"מ) ח"ג עי'
רא. וראה ג"כ עוד ע"ז באוה"ת פי' קרח שם עי' תשכג.

יא) אוה"ת בלק עק אילו: ובסי' נועם אלימלך פי' קרח בריא
כי בעלי עסקים נקי יעקב וכשקובעים עתים לתורה נקי דירת

עראי אבל ת"ח שעוסקים תמיד בתורה נקי דירת קבע והענין כמו
שנתי במ"א בסידור שער הק"ש כו'. ע"ש ההמשך.

(ב) באוה"ת בלק ע' אינב מציין לס' נועם ע"פ אראנו ולא
עתה. ע"ש.

(ג) באוה"ת דברים ע' ז ע"פ אלה הדברים גוי, ז"ל: בנועם
אלימלך פי זו פי כל ישראל הוא רדם קרדון ועמ"ש בד"ה יונתי
בלקו"ת כו'.

וכן מובא מזה באוה"ת נצבים ע' אירז ע"ש ע"ז באריכות.

[הציונים האלו למקומות שהובא בהם הס' נועם אלימלך רובם
הם מספרי המפתחות לספרי אדמו"ר הצ"צ. ואינם בשלימות ואפשר
יושלם בעז"ה בגליונות הבאים].

ההמשך יבוא בשאר הגליונות בעז"ה.

* = * = *

לזכות

הרה"ג הרה"ח והרה"ת

ר' אברהם יצחק ברוך

שליטי"א

גערליצקי

לרגל יום הולדתו

ביום די י"ד מרחשון הבעל"ט

לאריכות ימים ושנים טובות

שימלא השי"ת כל משאלות לבבו לטוב,

ושנזכה - בתוך כלל ישראל -

זעהן זיך מיטן רבי'ן דא למטה והוא יגאלנו

*

נדפס ע"י

משתתפי השיעור - בשבת קודש

* * *

לזכות

חבר מערכת הערות וביאורים אהלי תורה

בשנות ה'תש"נ - ה'תשנ"א

הת' הנעלה הרב חיים מאיר שי' הכהן כהן

לרגל בואו בקשרי השידוכין עב"ג תחי

ביום א' די מרחשון ה'תשנ"ח

יה"ר שיבנה בנין עדי עד בית חב"ד אמיתי בישראל

כרצויק ולנח"ר כ"ק אדמו"ר הכ"מ

לזכות

הנגיד החסידי הידוע, תומך חשוב למערכת

הרה"ח הרה"ת ר' לוי שיי מוצקין

לרגל האפשרעניש של בנו שיי

יה"ר שיגדילו בדרכי אבותיו לתורה ולחופה ולמעש"ט

וירווח ממנו נח"ר כרצו"ק ולנח"ר כ"ק אדמו"ר הכ"מ

* * *